

Catalunya Artística

Any I   ◆   Barcelona 21 Juny 1900   ◆   Número 2

B

***
inap.

Redacció y Administració
Raurich, 20, pral.

Srta. Livia Berlendi
Artista d' ópera

R. 45.133

La fi d' una tragedia

I

La senyora Margarida del carrer d' en Còdols, era encara l' any 1816 la llevadora de meş crit en la capital de Catalunya. Y á fe que se n' havia fet digna, tant per sa destresa en l' art, que practicava desde jove, com per la manera que tenia de guanyarse la voluntad de sas parroquianas, no menys que pels sentiments de caritat y honradesa que la embellian.

Havia treballat molt, pero molt, y sols així 's compren que, á pesar d' haver fet bé en gran, tingués encara una bona poma per la set. Además, ella sempre repetia: «Si hi ha una pobre que no pague ¿qué hi fa? Ja pagarà bé una de rica. Los pobrets també son germans nostres, y no havém pas de deixarls morir per falta d' assistiment.»

Y així als sexanta anys, á pesar de ser viuda y de no tenir mes que un fill qu' era frare del Carme, se la veyia sempre, aixerida y llesta, acudir allí hont demanavan sos serveys, respectada pels grans, duta en palmas pels humils y ben volguda de tothom.

II

Corria 'l mes de Juny quan una nit lo soroll de la campana despertava á la senyora Margarida. Devia tractarse d' una necessitat molt urgent, perque 'l drinch continuat que 's sentí per espay d' uns minuts dava á entendre que la corda fou estirada ab violencia; aixis es que la dòna saltá depressa del llit, y, tirantse un mocador á las espatllas, obrí la finestra.

—¿Quí hi há?—preguntava.

—Cuyte—deya, ab to mitj d' imperi, mitj de prech, un senyor qu' estava al peu d' un cotxe que 's veyia parat al mig del carrer.

—Una necessitat que corre pressa—afegia 'l *sereno*—

La bona de la llevadora va vestirse á corre-cuyta y, poch després, baixá la escala seguida de una minyoneta, que li feya llum.

—Tanca bé,—advertia ficantse al cotxe hont se la invitava á pujar.

III

Un altre senyor hi havia al peu del carruatge, qui, segons va veurers, feya de cotxer.

Aixis que 's posaren en marxa, preguntá la senyora Margarida:

—Y donchs, ¿que hi ha? ¿que tenen?

—Una necessitat que vosté ha d' assistir,—responia secament lo senyor vell, qu' era també á dintre.

—¿Qu' es molt lluny axò?—ella interrogava.

—Es lo que vosté no deu saber,—ell contestá posántseli al seu costat y tapantli 'ls ulls desseguida ab un mocador.—No cride, sino es morta.

A la pobre vella li semblá que la sanch se li gelava; y encara mes quan va sentirse la punta com d' un punyal tocantli al coll.

—No cridaré—s' atrevia á barbotegar de baix en baix al cap d' una estona;—pero digam qu' es lo que de mi volen.

—Los serveys de la seva professió y res mes—lo senyor deya.—Es qüestió d' un secret que no han de saber ni las pedras.

—¡Pero, senyors!—exclamava la senyora Margarida.—No es necessari, per que jo calle, tractarme aixis. Ab trenta anys que porto de fer de llevadora, afigüense si n' hauré presenciat de cassos! Y sempre he sabut callar tot allò que no podia dirse, sempre la meva boca ha sigut un sagrari.

—Aixis ha de ser en aquest cas,—lo que la tenia subjecte li advertí.—No tinga por, no tremole, que si vosté es prudenta, res de mal li succehirá.

—¡Ay, Déu ho vulla!—gemegá tristament la pobre vella.

Mentres tant, lo cotxe seguí son camí, tant prompte anant al dret com voltant y tornant á voltar; pero sempre corrent; corrent sempre depressa.

IV

Feya bona estona que anavan aixis, quan, després de donar una giragonsa soptada, lo carruatge aná poch á poch, com si temés fer massa fressa, y sa marxa disminuhi per graus, fins á arribar á pararse del tot. Llavors, la dòna sentí com obrían una porta, lo cotxe 's ficava á dins, se tornava á parar, la porta 's fàncava, s' obría la portella del carruatge y que á n' ella l' agafavan, tot dihentli poch á poch que 's guardés de cridar. Pujaren una escala de pedra, caminaren després á peu pla, pujaren una altre escala mes humil que la primera; y á tot axò tapada d' ulls y agafantla pel bras un dels dos senyors. Quan foren en un corredor bastant estret y no molt clar, li destaparen los ulls y un dels senyors, que, per la veu, conegué ella ser lo quin l' havia acompanyada, li parlá aixis:

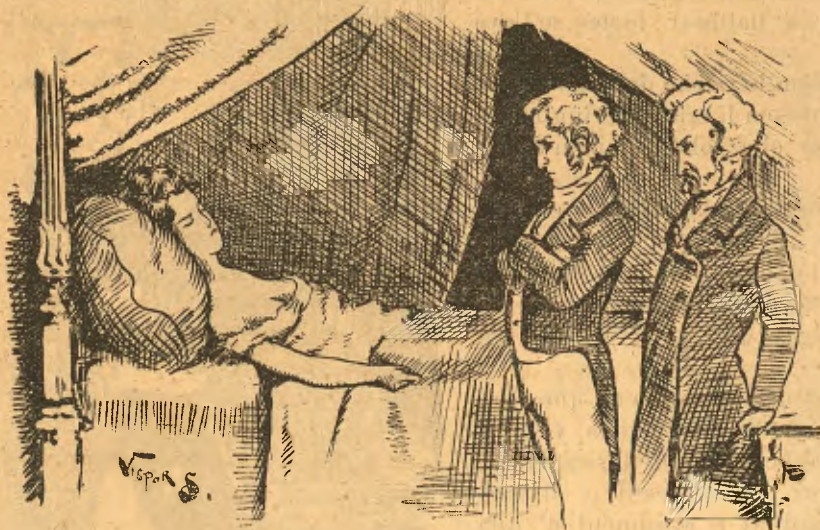
—Ara vosté va á veure á la persona que la necessita: procure cumplir ab ella com pertany, assistés—

cala en tot, demanant tot lo que pel cas sia menester; pero guardes d' intentar solament fer una pregunta indiscreta ni d' aventurar una paraula no mes a lo que presencie. ¿Ho sent? Y, pel bé que li vull, li encomano que s' oblide d' aquests llochs y de las personas que hi veja. Tingaho per entés. ¿Ho sent?

—Está molt be,—feu ella llagrimejant.

V

Dit axò, entrava a una sala bastant espayosa que tenia las parets cubertas de retratos antichs y d' armaduras de distintes épocas. Un llit ab pabelló de seda rica pero ja descolorida pels anys y,

prop del llit, duas cadiras de braços y una tauleta ab un canelobre de tres candelas encesas eran tots los mobles que 's veyan allí. Dins del llit bellugavas, pressa de vius dolors, una hermosissima jove, quasi nina, un esser semblant a la encarnació del sublim ideal d' un artista; per la sala, comensá a passejarse esverat y convuls lo senyor, home vell, alt y prim, que tenia tot l' ayre d' un militar. Aquest acompanyá prop del llit a la senyora Margarida, y l' altre, lo qui havia fet de cotxer, que semblava un xich mes jove, hi acostá la tauleta ab lo canelobre y cobri aquell espay destinat al repós, ti-

rant cuydadosament los cortinatges.

—Aygua, demaná prompte la llevadora.—

Lo mes jove, dugué un pitger dins un rentamans, y 'l vell lo va pendre per donarlo a la Margarida. Poch després, despertava 'ls echos adormits d' aquell lloch lo plor d' una criatura.

L' home mes vell exhalá un llarch gemech semblant al bram d' un lleó, va deturars y restá èrtich y parat com una estàtua.

VI

—¿Qu' es?—feu, de sopte, avantsant cap al llit y retirant las cortinas.

—Un noy,—barbotegá la llevadora.—

Lo vell, convuls y ab los ulls quasi fora de las concas, prenia al infantó. Arraulida entre 'ls llansols, com si hagués volgut desapareixe d' aquell cuadro, la jove mare estava possehida d' esglay.

—Jo 't batejo en nom del Pare, del Fill y del Esperit-Sant,—deya, 'l senyor persignant a la criatura y tirantli al cap unas gotas d' aygua que prenia del pitger.

—Ilustres antepassats meus!—afegí ab tó irat y tremolós dirigintse als retratos que cobrian las parets;—may per may, entre nosaltres, se comptá cap bort, y jo, jo 'l darrer de la vostra nissaga, vos juro que no n' hi haurá cap que infame vostre nom.—

Y en un tancar y obrir d' ulls, resolut despenjá una espasa antiga, y, ab ella, d' un sol colp, travessava al pobre angel ignocent, que no va exhalar ni un ay.

Un crit, un crit no mes, pero mortal com eixit de las entranyas d' una mare, se deixá sentir. Cap veu de planyensa va respóndrehi; no mes la veu de la rancúniua, del oyd, de la venjansa, la veu del matador aixis li responia.

—Fonda es la punyalada que acabo de donarte; pero mes fonda y mes terrible es la que m donas tu. Mos días serán ben comptats, que m' has pres l' amor, la pau y la honra... Quant sias en lo convent, d' hont may mes ni viva ni morta has d' eixir, no plores la sort teva; recórdat de que has sepultat a ton pare en l' infern del crim y de la desesperació.—

Y aixis dient, va rebotre 'l cos ert del nin contra 'l de sa desolada mare.

En la cambra regná llavors una quietut sepulcral.

VII

La senyora Margarida eixí de son astorament quan lo mateix que li havia envenat los ulls tornava a tapásloshi manant que 'l seguís. A fóra de la cambra va posarli unas monedas en la má, encomanantli novament prudencia y quietut. Muntaren al cotxe, que aná corrent com lo primer colp, sens que durant aquest temps ningú digués una paraula; sols al arribar al terme del viatge l' acompanyant deya a la dona leixantla dreta a terra.

—Ja está llesta del tot; ara no mes cal que s' estiga deu minuts aquí sens destaparse la vista. Crègam, perque, sino, hauria de penedirsen; y res vulla saber, ni res vulla esbrinar, ni diga res a ningú.—

Y aixís va deixar-la, y aixís restá la pobre vella, fins que després de lluytar ab la por de las amenasas y ab la por de la quietut que la voltava y ab lo mal estar del trastorns que son cor havia sofert, se va traure 'l mocador dels ulls y 's trobá en un carreró curt y estret que, á la feble claror d' un fanal d' oli, després de mirar y remirar regonegué esser lo de 'n Tripó, prop del portal del Angel.

Tothom dormía en aquella hora: ni una ánima viventa trobá la senyora Margarida que la guiés, é indecisa, plorant y gemegant, al últim va recordarse de que prop de la plassa de Santa Agna tenía coneguis y allí va dirigir-se. Al saber qu' era ella qui trucava, tota la familia del senyor Baltasar fuster se llevá pera rébre-la.

Allí fou acullida y socorreguda com lo cas ho demanava, allí desafogá son dolor plorant y contant com li era esdevinguda, y allí va estarse fins que pogué per ella sola tornarsen á casa seva.

Al mirarse las monedas que li posaren á la má y qu' ella havia conservat sols d' esma, va veure que feyan una bona suma en or, quantitat excesiva pél treball d' ella que may podía bastar á pagarli 'l trastorn sofert, trastorn que va ocasionarli un tremolor continuat per tota sa vida y que la deixá inútil per exercir sa professió.

Móltas vegadas va instarla 'l senyor Baltasar pera que cerqués lo rastre de lo succehit á fi de que 's fes justicia, y fins s' ofería á ajudarla en tot y per tot; pero ella sempre li suplicá ab llágrimas als ulls que no mogués res. per cap estil; y aixís la senyora Margarida deixá 'l món ignorant l' argument d' una tragedia en la qu' ella feu paper, y que deurá ser ignorada fins que arribe la hora suprema d' aplegarse tots sos actors en la vall de Josaphat.

ANTONI CARETA Y VIDAL

Conservatori del Liceu

Ab la solemnitat de costum van tenir lloch els días 12 y 13 de aquest mes, els exámens del professorat, formant el jurat examinador alguns professors del Conservatori, auxiliats per altres intel·ligents mestres, presidits per individus de la Junta de Govern; y en la part ténich-científica pel Mestre Director General, D. Francisco de P. Sanchez Gavagnach, cual retrato y nota biográfica doném en altre lloch del present número.

Els alumnos examinats foren:

D. Joaquím Vidal Nunell, de Barcelona. Professorat de Piano.

Senyoreta Donya Enriqueta Civis, de Barcelona. Professorat de Música y Piano.

Senyoreta Donya Dolors Ricomá, de Tarragona. Professorat de Música y Violí, els quals, després de brillants exercissis, obtingueren els respectius títuls ab la nota de *sobresalient*.

Senyoreta Donya Carme Alvarez, de Cavite (Filipinas). Professorats de Música y Piano.

Senyoreta Donya Manela Alvarez, de Cavite (Filipinas). Professorats de Música y Piano.

Senyoreta Donya Matilde Canyellas, de Barcelona. Professorat de Música.

Senyoreta Donya Dolors Pí, de Falset. Professorat de Música.

Senyoreta Donya Elvira Castellví, de Sória. Professorat de Música, que aixís mateix els obtingueren.

Tal com habíam anunciat, el día 15 comensaren els demés exámens, dels que 'ns ocuparém oportunament, donant compte dels alumnos que hagin guanyat els premis de mes importància.

J. DEÁ

ÍNTIMA

Si un jorn, ma sort voluble,
que may veig satisfeta,
volgués pëndrem la vida
per' apartarm de tú;
voldria jo, m' aymia
tos besos per mortalla,
el teu cor per sepulcre
y per glória, els teus ulls!...

J. SOLÉ Y VALLS.

La música religiosa

(Noticias curiosas sobre 'l seu origen.)

Pensar en fer una ressenya complerta de las innovacions que desde sa creació ha vingut sofrint la música religiosa, seria tasca llarguíssima y necessitariam mes espay que 'l que permet las planas de CATALUNYA ARTÍSTICA, y, com la causa que 'ns induheix á ocuparnos del assumpto no 'ns exigeix una gran extensió, serém breus y procurarém sortírnosen de la millor manera.

S'atribuheix la música religiosa ó sigui 'l *cant eclesiástich*, á Sant Gregori, que per 'llá al any 734 và fundar en Roma una escola de *cant lli* que doná lloch á que la piadosa práctica de cantar en la Iglesia fós adoptada per tots aquells que seguían el rito llatí.

No 's và trigar molt en que sortissin bon número de músichs anomenats *cant-llis* que s'espargiren per diferentas Iglesias católicas, inculcant y difundint per tot, el cant eclesiástich. En el any 754, l'emperador Carlomagne, và fer anar de Roma á la seva Cort á váris cantors, al objecte d'extendrer l'ensenyansa de la música religiosa á Fransa, prenent un xich després gran increment en tota Europa.

En el sigle IX foren inventats, pera guiar millor la veu dels *cant-llis* uns signes que prengueren el nom de *punts*, y Guiu d'Arezzo en 1204, entre altras reformas els hi aplicá 'l calificatiu de *notas*, ajudantlo en tan difícil tasca els no menos notables Joan de Muris y Joan Tinctor, que ab sos ingenyosos procediments, varen fer donar á l'armonía un pas de gegant.

En el sigle XIII y part del XIV, el mal gust d'alguns compositors comensá á introduir en la música religiosa grosseras melodías, tretas de las cançons mes populars que adaptaban en els textos litúrgichs, donant lloch aqueix abús á que las dignitats eclesiásticas y la majoria dels sacerdots reunits en el Concili de Trento (1563,) logressin que 'l Concili s'ocupés de assumpto de tanta importància, quina entitat, guiada de son bon zél en favor de la música religiosa en sa més pura expressió, và elegir al célebre mestre Palestrina pera que aquet escribís una *missa*, la cual un cop escoltada fou celebradíssima. Contan que va arxivarse en la Capella pontificia á fi de que servís de pauta ó model á todas las demás composicions de tal género.

Giovanni Pierluqui de Palestrina và neixer en un poblet dels voltants de Roma, y, donada la supremacia del seu talent, als 27 anys, essent Pontífice Juli III fou nombrat mestre de la capella *Giula*.

El gran catálech d'aquet eminent compositor comprén tota mena de composicions musicals, pertencents al género religiós, caracterisadas per una expressió mística y un sabor especial, l'armonía bastant correcta, y, sobre tot la concordància de la lletra ab l'expressió del cant, es lo que mes el distingeix entre 'ls seus contemporanis. Và morir el dia 2 de Febrer de 1594.

A mitjans del any 1540 và neixer en Avila el célebre compositor espanyol Tomás Lins de Victoria, qui desde molt noy và professar marcada afició á la música, demostrant grans disposicions. Als 12 anys passá á Italia, hont và fer grans progressos y va treurer bon número de deixebles, entre 'ls que sobresurten els celebrats mestres, espanyols també, Morales y Escobedo, que tant se distingiren dintre del art musical. Victoria 's dedicá ab entussiasme á estudiar las obras de Palestrina, arriant de tal manera á identificarse en l'istil del mestre romá, que alguna de las sevas produccions fins poden considerarse superables á las del fundador de la música religiosa. Tomás Lins de Victoria, durant sa estansa en Roma và desempenyar las plassas de mestre de Capella del Col·legi de Sant Geroni y de l'Iglesia de San Apolinari. De retorn á Espanya, aquet il·lustre compositor rebé 'l títol de Capellá del Rey, y 's creu que morí en Madrit allá per l'any de 1608.

La Inspiració, alegoria.

El catàlech d' aquet compositor es molt exténs, y al igual que Palestrina té obras que, ab rahó, poden esser consideradas com creacions sublims.

Ens sab greu haver de dir que, ab tot y que 'ls nostres compositors han portat al perfecte desarrotillo l' art de la música, per lo que atanyi á la religiosa, aquesta vagi en decadéncia, y aixó 's deu sens dubte, als errors de nostres contemporanis, que, oblidant la tradició y no fent cas de las perfectíssimas partituras dels primers mestres com Palestrina, Marcello, Paccini, Victoria, Comes, Cherubini, Pergolese y després Bach, Eslava, Gounod y altres, converteixen avuy día el *cant llis* en un element musical sense importancia per lo que hauria d' esser, repugnant ademés pera resultar imprópi de l' austeritat del temple. Tots aqueixos variants capritxosos, aqueixas *fermatas* y contrapunts de *rel'eno*, acusan decadéncia y tendeixen á convertir el temple en escenari; la religió, en espectacle; y el cant litúrgich en delitosa bojeria instrumental.

Aquí tenim la Missa de la *Norma*, la de la *Traviata*, y gran número de motets basats sobre cualsevol tema de las sarsuelas mes populars; tenim també infinitat de motets convertits respectivament en un *temps* de vals, mazurca, etc., cual ritme, realsat pe 'ls trombons y pe 'ls aixordadors cops del timbals, bombo y platets, secundats per una *cloa* á istil de variacions (?) pe 'ls violins, fan que las veus vagin á... salt de mata.

Aqueixa tendéncia que pretén destruirho tot sense rés edificar, sempre será censurable, perque es indiscutible que, tractantse de música vocal, no basta que la música estigui composta segons las reglas del art; es indispensable que aquesta s' adapti tot lo possible á l' expressió del cant, identificantse de tal manera, que, cad' una d' aquestas parts formjn de per sí, un sol concepte.

Hora es donchs que desapareixi una costum tan reprochable, y que, nostras dignitats eclesiásticas tallin d' arrel un abús tan escandalós, obligant á executar obras dignes del Sant lloch á que 's dedican, puig havém de convenir en que, respecte á música religiosa havém viscut en una incúria manifesta.

E. PRAT PINA.

CÉRCOL D' AMOR

(DOLORA)

Inspirat pregunto á l' auba
cuan comensa á darejar

—¿Ets tu l' amor de qui 'ns parlan?—
y 'm respón el gall cantant:

—L' auba, es l' amor que s' atansa
cuan la fosca nit se 'n vá.

Tot seguit dich á l' aurora
—¿Ets tu l' amor que ha arribat?
y las flors parlan per ella
ab sos perfums umbriachs:

—Es l' aurora amor que 'ns queda
cuan l' auba 'ns deixa y se 'n vá.

Naix á Orient lo diví Apolo
y al besá al Mon ab sos raigs

—¿Ets tu l' amor?—li pregunto,
y 'ls aucellets ab sos cants

—Apolo, es l' amor que 'ns deixa
l' aurora cuan se 'ns envá.—

Dret á Occident l' Astre marxa
y en siguent ja cap al tart
veig la lluna y li pregunto:

—¿Ets tu l' amor?, y ella—¡Y tal!
Jo soch l' amor que al cel queda,
pera servirte d' esplay!

En las nits tristas y foscas
cuan no hi veig el bell fanal

—¿Hont es l' amor?, jo 'm pregunto,
y una fada 'm diu tot baix:

—¡L' amor es la nit y el dia,
l' amor no s' acaba may!

J. D' ARGILA FONT.

PENSAMENTS

Pera ser ditxós s' han de sapiguer fer dugas
cosas: tancá 'ls ulls y obrir la mó.—LABICHE.

Pera treballar ab convicció s' ha de treballar
mes pe 'ls altres que per un mateix.—TOLSTOÏ.

Si no existís el vici no 's veuria un sol malalt...
pero ¡com s' aburriria la humanitat!...—DESGRANGES.

*****

Concerts del Lirich

El mestre Granados

LA CASETA BLANCA

N'era una blanca caseta
 á redós d' una montanya,
 entre un bosch de tarongers
 com un floch de neu s' alsava
 ab dós xiprers á la porta
 com guaytes pera vetllarla,
 ab un riuhet d' aygua viva
 murmurejant á sas plantas,
 ab la mar que devant d' ella
 mirall del cel, blavejava,
 y ab la noya més hermosa
 de la costa catalana.
 Tenía 'l primer perfum
 dels arbres que l' ombrejavan,
 tenía 'l primer alé
 de la fresca marinada,
 y una noya á qui donar
 murmulles, aromas y auras.
 ¡Ay, ma caseta, ma caseta blanca!

Sentats eis dos en l' herbey
 una tarde nos estávam;
 era l' hora del crepúscul,
 l' hora del día més casta.
 Nos abrigava á tots dos
 un taronger ab sas branca,
 y respiravam l' incéns

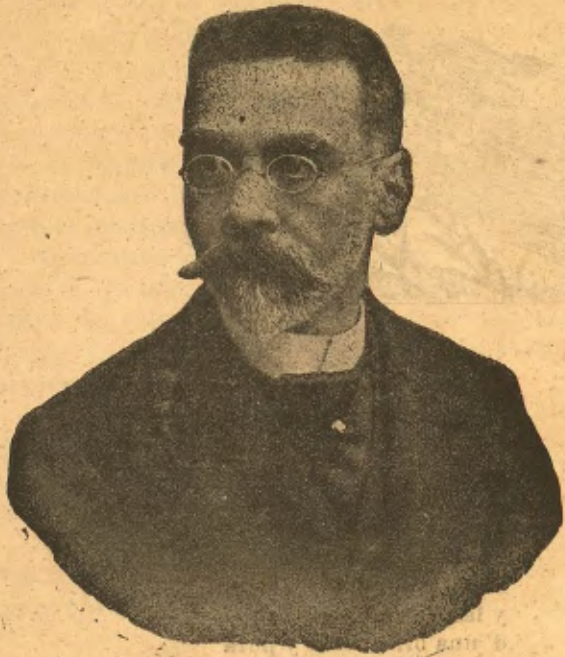
ab que l' espay perfumavan
 de la dolsa tarongina
 las invisibles onadas.
 Jo sols la mirava á ella,
 y ella mirava la platja,
 que las onas de la mar
 brodavan de flors de plata.
 El cel era hermós y blau,
 y las dolsas alenadas
 d' una brisa tébia y pura
 els arbres balancejavan.
 Hi havia perfums d' amor
 en el murmul de las ayguas,
 en el soroll de las fullas,
 en la brisa que passava;
 n' hi había en nostres cors
 y també en nostras miradas..
 ¡Ay, ma caseta, ma caseta blanca!

Las horas dolsas y tendres
 que donan plahers á l' ánima,
 ¡ay, que tardament arriuan,
 ay, que prestament que passan!
 Hora hermosa del crepúscul,
 hora per' mi sempre santa,
 hora per' mí d' expansió
 de conhort y d' esperansas,
 sempre jo á ta llúm dubtosa
 la veyá, radiant y clara;
 brillant estel de ma vida,
 port salvador de mas ánsias ..
 y cada día li deya

ab ma veu enamorada:
 —¡Es l' hora d' amar! ¡Amémnos! —
 Y cada jorn mas paraulas
 s' ofegavan en un bés
 qu' enlassava dugas ánimas
 ¡Ay, ma caseta, ma caseta blanca!

VÍCTOR BALAGUER

D. Francisco de P. Sánchez Gavagnach

Director del Conservatori del Liceu de D.ª Isabel II

Gosant com gosa aquet celebrat mestre músich compositor, de personalitat pròpia, tant pel seu talent, com per l'important càrrech que desempeña, quals mèrits han sigut sobradament enaltits en infinitats de revistes nacionals y estrangeras, seria per nostra part tasca inútil el fer una biografia acabada de tan distingit professor. N' obstant, tractantse d' Art com al que en Sanchez Gavagnach se dedica, creyém convenient parlar, encara que en estracte, dels rasgos que més caracterisan al nostre biografiat.

Com á compositor inspirat y de correcta escola, te cobrada envejable fama á Espanya y al extranger, ahont son conegudas la major part de sas numerosas composicions orquestals y corals, de cant y de piano, siguent las que millors triunfs li han proporcionat las bonicas óperas *Rabbá* y *La Cova dels Orbs*, estrenadas respectivament en lo Gran Teatro del Liceu, (1867) y en el del Circo Barcelonés, (1881) ab éxit brillantíssim.

Te escritas ademés las óperas (inéditas) *Attala*, *Le Ghironda* y *Pierres di Provenza*.

Ha sigut premiat per altrás composicions orquestals de cant y de piano en diferents certámens musicals, y se li han editat aquí y á Fransa é Italia bon número de las sevas obras.

A nostre entendre, ahont se revela més la notabilíssima inspiració del mestre, es en la *Cova dels Orbs*, ópera catalana, cual música respira l' ayre típic y peculiar de la nostra terra, á istil de la del immortal Clavé; é igualment s' hi acostan las *romanzas* y cansonetas que en nostra llengua ha escrit y ha posat en música el propi Sánchez Gavagnach, que es, aixís mateix, correcte escriptor é inspirat poeta.

Ab igual correcció ha escrit algunas poesias castellanas, italianas y francesas pera adaptar á sas composicions musicals, pero lo que més ha contribuít á la justa celebritat del Mestre Sanchez, son els seus tractats de *Armonia*, *Teoria*, *Historia de la Música* y *Didáctica musical*, quals obras ho son de text en várias Académias de música á més del Conservatori del Liceu.

En Sánchez Gavagnach, ingressá d' alumno en dit Conservatori, l' any 1857, obtenint els primers premis dels cursos, essent deixeble del Mestre Balart. Pera perfeccionarse en la música, aná á París ahont estigué quatre anys cursant baix la direcció de las principals notabilitats francesas, y allí

rebé algunas lliçons del célebre Auber, autor del *Fra Diavolo*. Anys després de son retorn y en consideració al talent y á las favorables circumstáncias que reunia, fou honrat per la Junta del Liceu ab l' important càrrech de Director General del Conservatori, que actualment desempeña, siguent benivolgut y apreciat dels demés professors y del gran número de sos deixebles.

Finalment en Sánchez Gavagnach es artista d' una laboriositat á tota prova, incansable, que viu y 's desviu pera la ensenyansa de la música á que ab verdadera devoció 's dedica quant no á preparar trevall y compondre novas obretas pera las classes, assambleas y concerts del Conservatori.

Nostre biografiat, tant per la excessiva modéstia com per la seva inclinació á la difícil tasca de la ensenyansa deixa voluntariament de brillar com estel de primera magnitud en lo diví Art de la música. Prefereix las sevas classes y els seus deixebles á quins estimula ab lo bon exemple, al mateix temps que 'ls hi dona una ensenyansa clara, comprensible y sòlida, tractantlos no com mestre sever, sino com para carinyós.

BIBLIOGRAFIA

HAVÉM REBUT:

A cal **Sabaté**, juguet cómic en un acte y en prosa, original de D. Joseph Asmarats. Aquesta divertida producció fou estrenada ab bon éxit en el teatro Zorrilla, de Gracia, en 21 d' Abril del corrent any. Se ven al preu d' un ral.

*

Capritxosas, poesias catalanas originals de don Agustí Causadías Carné. Forman un tomet de 48 planas que 's ven al preu d' una pesseta. La majoria de las composicions del llibre son *Sonets*, escrits ab certa galanura que recorda 'l modo de fer dels poetes antichs.

Es un apléch sense pretensions en el que s' hi observa alguna cosa recomenable.

*

¡¡**Pobre mare!** monólech dramátich en vers, de D. Joseph Pujadas Truch, estrenada en el Teatro Circol de Masnou la tarde del 20 de Maig últim.

*

La lluyta per la vida, estudi social, escrit pe 'l conegut advocat de Manresa D. Maurici Fius y Palá. Forma un tomet de unas 68 planas y 's ven al preu d' una pesseta l' exemplar.

En un dels próxims números en parlarém ab més extensió.

*

América, els primer y segon números d' aquet periódich, quincenari llatí-americaná que 's publica á París, escrit en llengua castellana.

Gustosos establím el cambi.

ARXIVER.

Nit de Sant Joan, alegoria per A. Renau

Teatros DE Catalunya

BARCELONA

Novedats.—Alternadas ab altres obras s' ha sostingut pocas nits en els cartells la comèdia en tres actes de Echegaray (D. Miquel), «Baile de trajes», d' assumpto vulgar y ab personatges de poca consistència. De totas maneras la citada producció satisfé al públich de las galerias, que celebrá algunas situaciones, precisament per la senzillés ab que son portadas.

El Sr. Thuiller y la Sra. Pina varen distingirse en la execució.

S' han reproduhit «La fierecilla domada», traducció d' una obra de Shakespeare y «La de San Quintin», una de las millors produccions teatrals, en nostre concepte, d' en Perez Galdós.

Joseph Vallés

Teatro de Catalunya (Eldorado)

Eldorado.—Varem exercir de profetas, y ab gust consigném que 'l nostre pronóstich s' ha anat cumplint per lo que 's refereix á la durada en els cartells de «La Duquesa de la Valliere». Aquesta obra ha continuat representantse tota la setmana, casi sense interrupció, logrant com sempre 'l favor del públich.

Tivoli.—Lo important en aquest teatro ha sigut, durant la setmana última, els estrenos de tres obre-

tas bastant aixeridas: «A mal tiempo buena cara», revista satírica de Navarro y Thous ab música del mestre Peydró, «Mariquita la estanquera» y «Trapatroles», aquestas dugas de D. Eduard Escalante, fill del celebrat sayneter valenciá del mateix apellido.

En honor á la vritat debém consignar que la primera de las obretas, no arriba de bon tros á possehir la vis cómica ni á revelar l' ingeni de las demés companyas d' estreno, y n' obstant, vá agradar també al públich, degut mes que á res, als xamosos *couplets* y á la intenció que tanca 'l conjunt de la produccioneta.

Granvia.—«La Golfemia», paródia de «La Bohème», vá deixar contenta á una part de públich, mes no á nosaltres que no som partidaris del género á que perteneix l' obra del Sr. Granés. Habém trobat sempre detestable 'l ridiculisar la serietat d' una concepció cualsevol y mes encare tenint en compte la manera ab que acostuman á ferho alguns autors, descendint al terreno molt sovint de lo grotesch é insuls. En la present ocasió el músich Sr. Arnedo, autor dels bossins musicals de «La Golfemia», ha estiraganyat un xich massa las notas grotescas, tal vegada per no desayrar al autor de la lletra. ¡*Sopla .. Salvador!*

La vritat, per aquest viatge á Barcelona, 'ls senyors Granés y Arnedo no necessitavan... *Golfemias*.

Nou Retiro.—En aquet colisseu d' istiu va defensantse la companyia d' opera italiana que hi actua. El públich s' ha convenut de que s' hi dona bó per pochi diners, y no deixa fugir la oportunitat. La variació que la Empresa dona al repertori es molta, tanta que en la present setmana ván ja «Bohème», «Faust» «Pagliacci» y «Cavallería Rusticana», cantada aquesta última per la Srta. Corti y el Sr. Pagani, que 'n surten d' alló mes ayrosos.

Circo Espanyol.—Avuy celebrarà 'l seu benefici l' aplaudida primera tiple D.ª Joana Benitez ab un escullit programa compost de las sarsueletas «La Viejecit», «Chateaux Margaux», «La buena sombra» y «Caramelo».

Per las simpatías que s' ha sapigut conquistar la beneficiada, es d' esperar un plé.

El dissapte passat va tenir lloch l' inauguració del teatro del «Ateneu Mataronés de la classe obrera», de Mataró, ab una acreditada companyia de sarsuela gran, de la que 'n formavan part, artistas tan coneguts com la Lluisa Valdés, en Casañas, Bergadá y Querol, baix la direcció del mestre Escorihuela y ab una orquesta de 16 professors de Barcelona. Se cantá l' ópera «Marina» que obtingué un gran éxit, y en un dels intermedis varen exhibirse las decoracions ab que conta 'l nou teatro, quedant satisfeta la concurrència, qu' era numerosíssima, tant que no hi cabia un' ánima.

I, endemá diumenge á la tarde 's cantá «La tempestat» y al vespre «D. Lucas del Cigarral», ab aplauso.

Felicitem de debó als elements del «Ateneu Ma-

Joana Benítez
en la sarsueleta «La buena sombra»

taronés» per sas iniciatives y pe 'l bon resultat que han obtingut els seus esforços.

—La companyia del primer actor Sr. García Párraño ha representat en el Apolo, de Vilanova y Geltrú, la màgica «La Pata de Cabra», presentada luxosament.

—En el teatro «Nueva Constància», de Mataró, vá estrenarse el magnífich drama de l' Ignasi Iglesias, «La resclosa», que posá en escena el primer actor D. Enrich Borrás; l' obra agradá moltíssim al públich, que va aplaudirla, com aixís mateix á s: s principals intérpretes.

Com á fi de festa 's representá l' apropósit cómic-hílich d' en Montero, «¡Como está el arte!».

—En el «Retiro» de Tarrassa s' han posat en escena els dramas «La Verge de la Roca», «Els Segadors», y las pessas «Cura de moro» y «Que no s' enteri 'l marit!» obtenint justos aplausos las senyoras Clemente y Monner y 'ls Srs. Goula, Capdevila, Soler y Santolaria, que forman l'element del Teatro Romea que actua en Tarrassa.

El diumenge vinent representarán á la tarde la celebrada comèdia de D. Albert Llanas, «La germana gran», y el saynete «A cal Notari». A la nit repetirán la propia funció en el teatro «Euterpe» de Sabadell.

—En el Principal de Girona s' estrenará aviat el drama «La hija del mar», traducció castellana.

Entre Bastidors

Noticias teatrales de per tot arreu

—Dissapte vá marxar cap á Buenos Ayres, la distingida actriu D.ª Mercés Blanca, contractada pera 'l Teatro Odeon de la capital Argentina.

—Ens escriuhen de Buenos-Ayres, que 'ls senyors Moreno y Montes de Oca, patrocinats per nostre paysá el Dr. D. Càrlos Malagarriga, váren conseguir per medi d' un contracte, fer respectar els drets de propietat literària de la sarsuela *La cara de Dios*, que la empresa del teatro de la Comèdia d' aquella capital feya figurar en els cartells no abonant cap dret. Els esmentats senyors, després d' acudir al Jutjat, demandant als empressaris de la Comèdia per reivindicació de l' obra del mestre Chapi, obtingueren el manament d' embarch preventiu de la partitura, presentantse 'l Jutjat en el teatro á l' hora de la representació.

Una vegada practicat l' embarch, ab protesta de la Empresa, naturalment, quedá dipositari de la partitura persona autorisada, que tingué influència suficient pera que no s' interrumpés la representació.

Com els empressaris del teatro de la Comèdia han cedit y firmat un contracte regoneixent els drets dels autors espanyols, tenim are que tal precedent pot entenderers com una victòria, porque desd' avuy la propietat literària serà respectada en aquell país, y els autors cobrarán ab arreglo á la llei y als tractats de Montevideu.

—Pera la nit de Sant Joan la companyia que dirigeix D. Enrich Borrás prepara una funció extra en el Lírich, que 's compondrá de las interessants produccions «Terra baixa», de Guimerá y «D. Gonzalo», de Llanas.

—Se tracta de celebrar proximament en el Romea una funció teatral necrológica, en honor dels escriptors catalans morts á Barcelona durant l' any passat.

Si 's porta á terme 'l pensament, els organiadors demanarán el concurs de tots els elements en arts y lletras de Catalunya.

—La notable actriu Teresa Mariani, que en la actualitat treballa en el Teatro de la Comèdia, de Madrit, anirá á Valencia cap allá als últims d' aquet mes.

—En el nostre teatro de Novedats, pe'l Septembre hi haurá ópera italiana. Se diu que de la companyia en formarán part notables artistes, la majoria dels quals han fet temporadas en el Liceu.

També 's parla d' estrenar en el própi teatro l' ópera catalana del mestre Vives, «Euda d' Uriach», qu' es l' assumpto de «Las monjas de Sant Ayman», de Guimerá.

Espectacles

MADRID

Dintre de pochos días en el teatro Bon Retiro, hi debutarà una companyia d'òpera italiana ab *La Bohème*, formant part de la mateixa la tiple Colombini y el tenor Granados.

—Es probable que la eminent artista Eleonora Duse, treballi en el teatro de la Comèdia, tan bon punt deixi d'actuarhi la celebrada Mariani.

—Félip Pérez y Xavier de Burgos escriuen el llibret d'una sarsuela, à la que posarà música Julià Romea.

—En el Teatro Moderno, s'ha estrenat el monòlech escrit expressament pera Loreto Prado, titulat *Repertorio moderno*. És poca cosa.

—En Apolo's conta ab el saynete líric de Arniches, *El día de San Eugenio*.

—*La balada de la luz*, que mencionabam en nostre primer número, ha obtingut bon éxit en el teatro de la *Zarzuela*, degut més que à la lletra de Sellés à la música del mestre català Amadeu Vives.

—El dimars vá celebrar son benefici la Mariani ab la comèdia de Dumas (fil) *Dionisia*.

—L'inauguració del teatro Eldorado coincidirà ab l'estreno de la revista de Sánchez Pastor, *España en París*.

PROVINCIAS

En el teatro Cervantes de Vigo, actuarà en el mes d'Agost la companyia de Lara, de Madrid.

—Continua en el Apolo de Valencia actuanthi la companyia d'en Perrin. Las últimas obras que ha representat son *Lorenzo* y *El patio*.

En el teatro Pizarro de la mateixa ciutat, vá cantarhi diumenge *La guerra santa*, per la companyia d'en Bueso.

—Al obrirse de nou el teatro Pignatelli de Saragossa, hi actuarà una *troupe* de sarsueleta dirigida per en Juli Ruiz.

—En Lugo vá estrenarse en son Teatro-Circo la sarsuela *Curro-Vargas*, de qual interpretació dolenta protestà 'l públich.

EXTRANGER

París.—En el teatro Antoine, s'enseja 'l drama d'en Fola Igúrbide, traduhit al francés, *El Cacique*, obra que vá estrenarse en Barcelona.

—L'escriptor mallorquí D. Joan Batista Enseñat, acaba de presentar à la empresa del Odeon, el drama històric *Catherine de Medicis*, que ha sigut llegit y acceptat pe 'l comité de lectura d'aquell teatro.

Ens plau sobremanera adelantar las presents noticias d'autors espanyols que logran introduhirse en la dramática francesa.

—El teatro Ambigú, tornarà à obrirse à primers del mes entrant ab el famós melodrama *Deux gosses* (Els dos pillets), que será representat per la majoria dels artistes que varen estrenarlo.

—Els darrers estrenos del teatro Antoine, han sigut: *Le marché*, drama de Bernstein, *Grasse matinée*, vaudeville de Athys (pseudònim que usa 'l periodista Tadeu Nathanson) y *Ceux qu'on trompe*, comedieta de Grenet-Dancourt. La producció que ha sobressortit mes de las tres ha sigut *Grasse matinée*.

—María Guerrero, estrenarà en el Athèné, un drama de dos escriptors francesos, traduhit al castellà pel Sr. Guilaine, redactor de *Le Temps*. La nova producció's titula *Le compte Roger*.

—*Rip*, l'òpera còmica llegendaria que's representa ab gran éxit en el teatro de la *Gaité*, ha sigut demanada, pera montar en un escenari de Nova-York ab el mateix sistema adoptat en el teatro de París, pe'l qual s'obtenen els efectes de llum que tant sorprenen en la escena del somni del protagonista y l'aparició de las fantasmas.

—La magnífica obra musical que actualment es l'èxit de París, avans d'estrenarse à Fransa, en 1897 à Burdeus, había recorregut els escenaris d'Alemania, Inglaterra, Bèlgica, Russia y las Américas.

Es lo que 'ns passarà als barcelonins ab las

obras profundas d' un tal Francisco Xavier que co-neixém.

—En el teatro de l' Opera s' ha représ ab éxit la llegenda espanyola *El Cid*.

Lóndres.—La Patti continua á pesar del feix d' anys que conta, guanyantse ovacions. Darrerament ha pres part en un concert en el *Albert Hall*, entussiasmant al públich ab la seva veu admirable, que en opinió de la premsa inglesa, conserva encare sa frescor. La célebre diva diuhen que vá cantar l' ária de *Las bodas de Figaro*; *Vieni, non tardar!*; un vals del mestre Arditi, la *Castá diva*, de la *Norma* y l' ária *Pur dicesti*, ab un afilligranament portentós.

Milan —La sátira que porta per títul *Arlequí Rey* del escriptor Lethar, ha sigut prohibida per la censura italiana.

Buenos-Ayres.—En el teatro de la Opera, vá debutar ab gran éxit la celebrada soprano senyoreta Avelina Carrera. La premsa argentina 'n fa grans alabansas, dihent que nostra paysana estigué admirable en *Aida*, ópera que vá servirli de debut.

S' han cantat ademés en aquet teatro, *Andrea Chenier*, *L' Africana* y tal vegada seguirán *La Regina di Saba* y *Cristophoro Colombo*.

Expressém las gracias al públich per la bona acullida que ha dispensat á nostra modesta publicació, prometentli nosaltres que farém d' aquí endevant els possibles pera correspondreli.

Al temps; ja que nostre propòsit es millorar.

Igualment remerciém als nostres companys las paraulas d' elogi que 'ns han dirigit; y 'ns animan pera no flaquejar en la tasca que volém continuar las diferentas felicitacions particulars que ha rebut CATALUNYA ARTISTICA.

L' Acadèmia Bibliogràfica Mariana, de Lleyda, ha publicat el cartell del Certámen que celebrarà en el mes d' Octubre.

S' ofereixen 10 premis á composicions poéticas, tres á treballs en prosa, un á una obra pictórica y dos á concepcions musicals.

El día 15 de Septembre finirá 'l plasso d' admisió, deguent d'irigirse 'ls treballs al Sr. Secretari, carrer de l' Acadèmia, Lleyda.

En una corrida de toros celebrada días passats á Enghien, (Fransa), un fulano vá etgegar un parell de tiros contra 'ls espasas Félix Robert y Montes.

Al preguntárseli sobre 'ls motius de la tentativa, vá contestar, que com considerava las corridas de toros una injusticia dels homes contra las bèstias... había volgut matar als toreros pera que aquestos no poguessin matá 'ls toros...

¡La lógica de aquest home val un Perú! ¿A qué no menja carn de cap mena per no ferse cómplice de sacrificis ignocents?

En el concurs obert per la Societat Económica d' Amichs del País, pera premiar la millor col·lecció de máximas y concells morals, se 'n ha endut el premi que oferí la propia Societat, el treball que porta per lema *Luz*.

El día 30 d' aquet mes se celebrarà sessió pública en la que 's farà entrega del premi al que resulti autor.

L' *Orfeó Catalá* anirá á Vich per las festas de S. Miquel. Pendrá part en concerts y funcions d' iglesia, en una de las quals cantarà la missa del Papa Marcelo. L' Ajuntament d' allá pensa obsequiar al *Orfeó* ab un llás pera la senyera.

Lagartijo 's troba malalt de gravetat.

Mes de gravetat que la ilustració del país, creyém que no.

Desitjaríam que l' un malalt logrés fer millorar al altre.

L' actriu que may envelleix, Sarah Bernhardt, ha sigut contractada pera donar en las Américas an gran número de funcions. potser unas 300, que pagadas com se li pagan á 5000 franchs cada una, li produhirán una miséria... ¿vritat?

Serveixi de consol á alguna de las nostras emnèncias que gastan tants fums per un aplauso y deu pessetas diarias.

Mme. Paulina Savarí, autora del drama *Divorce Imperial*, aprofitant la permanència á París del Rey Oscar de Suecia y Noruega, li ha dedicat l' obra, queixantse en carta particular de que se li hagen tancat els teatros de París pera posarli 'ls seu *Divorce Imperial*, cuan tantas caricaturas de Napoleón y sa muller (protagonistas del drama de Mme. Paulina) circulan pe 'l mon.

Are 'l Rey Oscar podria donar un cop d' efecte teatral; recomenar l' obra al seu autor favorit: l' Ibsen.

En el Palau de Bellas Arts

Organisat per la Comissió executiva del monument á Rius y Tauler, junt ab els mestres Nicolau, Millet, Sadurni y Daniel, se celebrá diumenge á la tarde un concert en el Palau de Bellas Arts, ab la cooperació de l' *Orfeo Catalá*, l' *Escola Municipal de Música*, la Banda Municipal y Orgas eléctricas.

Lo escullit del programa y l' objecte de la festa, que era pera aumentar els fondos destinats á la construcció del referit monument, feu acudir al gran Palau una inmensa gentada. El saló estava guarnit com de costum en semblants festes, destacantse entre un grupo de plantas el busto del que fou Arcalde de Barcelona, en Francisco de P. Rius y Tauler. El programa 'l formaban composicions de Palestrina, Bach, Haendel, Berlioz, Gounod, Saint-Saëns, Grieg, Clavé, Millet y Daniel, essent totas ellas calurosament aplaudidas, havent de repetir-se l' *Elegia á la memòria de Rius y Tauler*, composta pe'l mestre Daniel, que fou bellament executada per ell mateix en las orgas, y la *Pregària á la Verge del Remei*, de 'n Millet, cantada per las senyoretas y noys de l' *Orfeo Catalá* y *Banda Municipal*.

Avans de la execució de l' última pessa del programa se feu ofrena á cada una de las tres entitats que prengueren part en el festival, d' una medalla commemorativa lligada ab unas cintas dels colors catalans; terminant á la fi el concert ab la execució de la *Patria Nova*, de Grieg, en la que hi prengueren part 600 executants, entre músichs y cantors, essent coronada al acabar ab una estrepitosa ovació.

—Mestre, si no veniu á fervos tallá 'l cabell, l' any que vé que us afayti un altre.

SOCIETATS RECREATIVAS

En la societat *Círculo Provincial Leridano*, 's prepara pera la nit del 24, una funció teatral composta de la sarsuela en l acte, original de nostre anich el conegut autor dramátich Sr. Argila Font, que dú per títol *Rufino*, cual música 's deu á la inspiració de la simpática professora Srta. Mercés de Argila, filla del autor de la lletra.

Seguidament se representarán *El prólogo de un drama* y la comédia *Las bodas d' en Cirilo*.

** El dissapte últim en la societat *Sempre avant* vá celebrarse una vetllada literari-musical á benefici del coro infantil Clavé. Tots els números de que 's componia l' escullit programa foren aplaudits.

** En el local del Centro Lliberal Monárquich del Districte seté, (Teatro Lope de Vega), va representarse 'l diumenge passat el preciós drama de Cano, *La mariposa*, y la graciosa sarsuela *La salsa de Aniceta*. En la primera obra, que obtingué un complet éxit, va obtenirhi molts aplausos el Sr. Furquet, igual que 'l Sr. Amores en la interpretació del fi de festa.

** En el *Círculo Cristóbal Colón*, va representarse 'l diumenge últim *El gran Galeto*.

** Las sarsueletas *El lucero del alba*, *Un gatito de Madrid* y l' opereta bufa *Y comici tronati*, varén ser las que 's posaren en escena el passat diumenge en *La nueva Claris*.

** En el Centro Republicá 's representaren las comédias *Levantar muertos* y *Robo y envenenamiento*.

** La *Juventut Federal*, de Tarragona, en el seu treatret, vá representar diumenge el drama en tres actes *Els monaders falsos*.

** En la societat *Las cuatro barras*, de la mateixa ciutat, s' hi doná 'l drama *Cor de roca*.

** El *Foment de la barriada de Sant Antoni*, celebrá diumenge una vetllada literari-musical. El programa era escullidíssim y els seus números varén resultar agradables, sobretot el duo de *La Favorita*, cantat per la Srta. Gallinat y el Sr. Sanchó; vá obtenir també molts aplausos la nena Bages, recitant el monólech *¡Pobre Maria!*

Sentim no poguerns ocupar ab l' extensió que mereix, de tant important vetllada.

*****

L' escepticisme es la gota d' oli entre 'ls ressorts de la pobra màquina social, que sens' ella grinyolaria horriblement.—*Emili Faguet*.

Vestirse, exhibirse y aburrirse... D' aixó se 'n diu *anar pe'l mon*.—*Gyp*.

El teatro entre 'ls japonesos

En el Imperi del Japó, aqueix país tan enamorat dels avensos de la vella Europa y admirador de las nostras manifestacions civilizadas, va transformantse poquet a poch el teatro igual que lo demás. L' art dramàtic, donchs, entre 'ls japonesos es en el actual moment històric, una barreja de novas tendèncias y ressavis antics.

De tant en quant es donan representacions que podrian denominarse clàssicas per lo que evocan el recort de la antiga tragedia. Els actors portan la cara cubierta ab una màscara, y un coro d' homes ó de donas está encarregat d' explicar ó comentar l' acció de l' obra. Pera declamar aquestas produccions de passadas fantasias, usan el llenguatge pròpi de l' época en que ocorre l' acció, llenguatge que tanca un istil sumament original; conté vocables especialissims que ja no s' usan en cap recó del Imperi, y gayre bé podria assegurar-se qu' entre l' auditori qu' escolta la representació, no hi há un hu per cent que l' entengui llevat d' algún llenguístich mestre de dialectes japonesos, que casualment s' escaygui entre 'ls espectadors.

Altras vegadas—y aixó ocorre mes sovint—se representan obretas saturadas d' humorisme absolutament a la moderna, fillas tot sovint aqueixas produccions aixeridas, de la colaboració dels cómichs, de l' impressari y l' fuster del teatro, encarregat de construir escenaris. Aqueixas obretas per

lo regular portan sobre las taulas els assumptos d' actualitat del país, per cual circunstància, excusat es dir, que tancan totas gran interés entre 'l públich.

Alashoras el teatro 's convertéix en teatro realista. L' actualitat presta ajuda al modo de dir dels cómichs que fins arriuan á improvisar, y las obras representadas portan á la memòria aquellas comédias *dell' arte* que en el sigle últim feyan las delicias de Italia.

Afegim, pera acabar, que las representacions duran sovint tot un dia; comensan al sortir el sol y acaban ja fosch. La entrada acostuma á valer un preu esquifit.

Y prou, perque lo esencial ja está dit tot; ar entrariam en consideracions que, englobadas, vindrian á dir lo mateix que lo extractat.

ANTICUARI.

CARTA OBERTA

Al Sr. Anticuari.

Molt senyor meu.

Llegeixo en el primer número de CATALUNYA ARTÍSTICA y en la secció de *Tonterias de alguns homes célebres presas per genialitats*, que, *Lluís XIV aburria 'ls sombreros grisos*.

Are bé: l' actriu Sra. Tubau en el paper de Lluisa de la Vallière, en l' acte del enamorament del rey Lluís XIV, ostenta trajo y *sombrero grisos* sense que l' rey ne fassi cap demostració de desagrado.

¡Ha tingut en compte 'l director de l' obra, senyor Palencia, el dato històric que vosté marca, ó bé las companyias de fama tenen per prurito alló de que—*En el teatro e tutto convencionale?*

Si á las companyias tan cacarejadas de Madrid no 'ls hi exigim aquets detalls ¿ahont els anirém á buscar? ¿Als actors que 'n diuen de *provincia?*

Potser sí.

BUSCALASTOTAS.

Premis de CATALUNYA ARTÍSTICA

Se 'n adjudicará un consistent en els 4 magnífichs dramas de don Angel Guimerá

MARIA ROSA ♦ TERRA BAIXA ♦ LA FILLA DEL MAR y MOSSEN JANOT

al que sense descendir al género xavacá envihi ab mes gracia y bon humor la resposta á la següent pregunta:

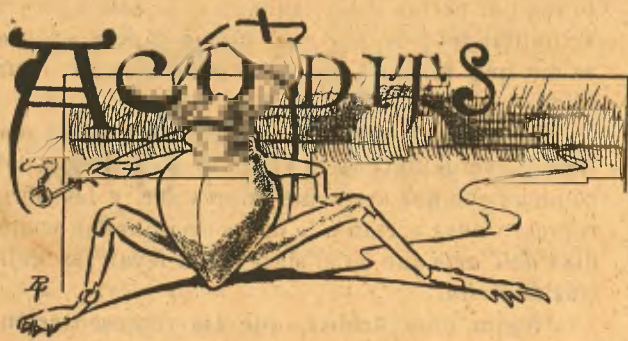
¿QUIN ES EL COLMO DE LA ECONOMÍA?

Pera obter al esmentat premi será precis: que 's remeti la resposta escrita en el CUPÓ de las cobertas del present número y que no passi lo escrit del espay marcat.

Fins al dilluns, día 25, s' admetrán més *respostas*, y la PREMIADA 's publicarà en el número pròxim.

No hi haurá mes *Jurat* que la Redacció de **Catalunya Artística** cual veredicté será inapelable.

No s' admetrá cap resposta que no porti al peu el nom del remitent.

La minyona.—Senyoret, la mamá de la senyoreta acaba d' arriivar...

El senyor.—Dona, hauria sigut mes curt dirme, que hi ha la meva sogra!

La minyona.—Oh, es que... no hi volgut assustarlo, senyoret.

Un viuado acaba de presenciar l' enterrament de la seva muller. Al sortir del Cementiri, comensa á plourer.

—¡Redimontri, exclama, ja sabia jo que no acabaria 'l día sense passarme alguna contrarietat!—

En la Rambla dels Estudis.

Un senyor se planta devant d' una gábia de lloritos y 'n Concerta un. El gabiayre treu la bestioleta, y 'l senyor tot es volguer que 'l animal digui alguna cosa, pero 'l lloro, mut... mut sempre.

—¡Hereu, fá 'l senyor al aucellayre, aquesta bestia no sab dir res...

—Oh, no 'n fassi cas; si es que te intenció de comprarlo ja li donaré un consell perque al cap de vuyt días enrahoni per quatre... No te més que deixarlo aprop de la seva senyora un parell d' horas al día.

Entre dos... punts.

—Tu que sabs geografia, digas, ¿per hont se passa per' anar á Ceuta.

—Per cualsevol Audiencia.

Pernil á la montanyesa

Després d' haber desalat y arreglat el pernil, se tira en una adoba de vi blanch superior ab melisso, per espay de dotze ó catorze horas; al cap d' aquet temps s' escorra, se posa al ast y á poch foch se va cohent, tornantli á tirar pera banyarlo tota la grassa que vagi lliensant; al estar al punt de cuyt se li treu la conna y 's torna al ast pera que 'l greix prengui color, á cual efecte s' hi tiran á sobre ratlladuras de galeta bona y 's mulla ab el such de dugas llimonas. Després se posa en una plata y se li treu l' os y 's fica en la obertura alguna fulla de llorer y d' aufábrega.

Mantega indiana

Se posa al foch una cacerola ab un tros de mantega de vaca, pastanagas, naps, ápit, tot tallat molt menut; després s' afegeix carn desfilada de cualsevol peix de riu, y aygua suficient pera que pugui bullir la barreja un bon rato. Estant ja bastant cuyt se li tira un xich d' aygua calenta, sal, especies y una cullarada de mantega herbácea; se torna á deixar que prengui algun bull, y per pressió 's passa després per un cedás de clin y en un pot se guarda pera aplicar á váris amaniments.

J. Conill de Bosch.

XARADA

La verbena dels gats

No fa molt que van reunir-se quatre gats á fi y efecte d' orgauiisar per aquest istiu algunas verbenas.

(Dech fer present que aquets gats no tenen pas res que veure ab cap d' aquells altres *idem* de casa en Romeu (D. Pere).

La idea que *hu* n' ells ánima es sols de passar las veillas y estrenye las amistats (ó 'l que 's puga) ab altres bestias.

Veient la costúm que *tres* la gent per aquestas festas també ells volen lluhí 'l pèl sense que 'ls costi cap pela.

El gat de casa un *total* es el que ha iniciat la idea; es un gat molt aixirit; ¡llástima que siga bestia!

Aquesta festa que 's creu será *cinch-quarta* de veras s' inaugurarà en la nit de Sant Joan, y al efecte s' ha buscat un camp molt gran que abans hi había mongetas y s' han convidat *hu* tots els gats y gatas solteras.

Al intermedi 's farà una especie de *Kermesse*, ahont tots els gats y gatas jugarán á amagá esquesnas, á caball fort, y altres jochs sense á la moral ofendre.

J. Staramsa.

*

La solució en el número pròxim

SOLUCIONS AL NÚMERO 1

Xarada.—*Recompensaria.*

Combinació.—*La filla del marwant.*

CORRESPONDÈNCIA LITERARIA

E. Graells: Veurém de compláurel.—*J. Shcirb*: Es una llástima que no estigui millor versificada.—*M. Prats*: No 'ns ha agradat més que un *cantar*.—*B. Ramentol*: Está bé y la publicarem.—*Ramón Carrera*: ¡Home, per Deu, assumptos com el que 'ns envia guardissels en un recó de calaix y que... no 'ls hi toqui l' ayre.

Quedan cartas pera contestar que han arriivat en el precis moment de tancar la present *correspondència*.

F. BADIA, IMPRESSOR, DOU, 14.—BARCELONA